

podupiru privremenog kneza Jakova Grimani, veli, da je izdao »Slavenima« i Latinima otoka Korčule naredbu o pokornosti knezu. Po tome sudeći, bilo je u njegovo doba u Korčuli i Latina. Pretpostavivši, da je ovaj njegov podatak pouzdan, Latini su morali biti u neznatnoj manjini, i to, ili su bili mali ostatak preostao još iz vremena prije dolaska Neretljana na otoke ili su se pak tijekom vremena tu naselili. Svakako u XIV. i XV. vijeku nema Latinima ni traga, jer dokumenti korčulanskog arhiva, koji počinju s god. 1338., pa i svi ostali sačuvani izvori, spominju jedino hrvatske stanovnike. Korčulani, koji se često navode u dubrovačkim arhivskim knjigama *Diversa notariae* i *Diversa cancellariae* već krajem XIII. vijeka i u vremenu XIV. stoljeća prije g. 1338., također su Hrvati. Dakako to isto vrijedi za te i druge dubrovačke izvore i poslije g. 1338. Imamo sačuvano toliko mnoštvo imena i prezimena, da o sastavu stanovništva, koje je bilo hrvatsko, ne može biti nikakve sumnje.⁵³ Ukoliko je bilo Nehrvata u to doba, to su bili samo pojedini stranci nastanjeni u gradu.⁵⁴

⁵³ Popis slavenskih imena i prezimena, sastavljen na temelju dokumenata korčulanskog arhiva u Zadru, donosi Fr. Radić u svojem članku: Slavenska imena i prezimena na Korčuli (Srd V br. 12).

⁵⁴ Kad je govor o stanovništvu, učinit ću u vezi s time nekoliko napomena. Znamo, da su se u VII. vijeku naselili na Balkanskom poluotoku hrvatski narod i srpski narod, i poznato je, gdje su se oni naselili. Ipak između glavne hrvatske i glavne srpske oblasti postojala je jedna široka zona, koja se u primorskim krajevima prostirala od Cetine do Bojane, a o kojoj, s obzirom na sastav njezina stanovništva u prošlosti, postoji spor u historijskim krugovima. U starim izvorima nalazimo, da su od Cetine do Neretve bili Neretljani, od Neretve do Dubrovnika Zahumljani, od Dubrovnika do Boku Kotorske Travunjani, a od Boke Kotorske do Bojane Dukljani. Konstantin Porfirogenet, pisac X. vijeka, ubraja sve te stanovnike (osim Dukljana, o kojima se ne izražava) među Srbe, dok Pop Dukljanin, pisac XII. vijeka, sav taj kraj naziva Crvenom Hrvatskom. Na temelju toga uglavnom, uzimajući dakako i druge argumente u obzir, neki ta plemena od Cetine do Bojane drže za srpska, a drugi za hrvatska. Treći uzimaju, da ta plemena prvobitno nijesu pripadala ni hrvatskom ni srpskom narodu, već da su bili dio amorfnе slavenske mase. Četvrti opet uzimaju, da te razne protuslovne vijesti pokazuju na to, da se u toj zoni miješao hrvatski i srpski narod. Postavlja se i peta teza, da je u kraju od Neretve do Bojane bila uistinu u prvom početku opća slavenska masa, ali su se već vrlo rano javili u tom kraju izbojci Hrvata i Srba. To pitanje u znanosti nije još potpuno riješeno, jer su razni historičari postavljali i postavljaju još i sada raznolike teze. No opredijelili se mi za bilo koju tezu, bez sumnje je jasno, da se tu već rano počeo vršiti znatan etnički proces, koji je uslijed raznih političkih, kulturnih, vjerskih i migracionih utjecaja, zadržavši i mnogo toga iz najstarijih vremena u sebi, urodio onakvim rezultatom, kakav tu danas postoji. Danas je poznato, da hrvatski narod živi kao kompaktno naseljena cjelina s visoko razvijenom nacionalnom svijesću u području čitave nekadašnje Neretljanske oblasti i u primorskim krajevima nekadašnjih oblasti Zahumlja i Travunje sve do Oštrog rta. U zagorskom kraju Zahumlja i Travunje prevladavaju pak Srbi, a na teritoriju Duklje su isključivo Srbi osim Boke Kotorske, gdje ima također Hrvata. Prihvatili mi dakle